PRACTICES	HYBRID BOTTLE GOURD (SANJIVNI)	ગુજરાતમાં	ગુજરાત રાજ્ય (ગોધરા)	મહારાષ્ટ્રમાં	મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય (પુણેમાં)	પુણેમાં	ગુજરાત રાજ્ય (ગોધરા)	કર્ણાટક-તુમકુરમાં	તમિલનાડુ રાજ્ય (તમિલનાડુ)	આસામમાં	કેરળમાં (કોટ્ટાયમ)	મધ્યપ્રદેશમાં	મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય (ઇન્દોર)
Field Sanitation	Remove residues of previous crops, weeds, old vines and diseased/damaged plant material before sowing. Keep the boundaries of field clean to reduce pest and disease carry-over.	ખેત જી સ્વચ્છતા	ગુજરાતી જે પાકની નિશાની અવશેષ, સારવારના, જૂનાની વેલો અને રોગગ્રસ્ત/ક્ષતિગ્રસ્ત છોડની સામગ્રી દૂર કરો. જીવાત અને રોગના ફેલાવાને ઘટાડવા માટે ખેતરની સીમાને સ્વચ્છ રાખો.	વાવણી પહેલાં પાકના અવશેષ, નકામાં વેલાઓ, નીંદણ, જૂની વેલા અને રોગગ્રસ્ત/ક્ષતિગ્રસ્ત છોડની સામગ્રી દૂર કરો. જીવાત અને રોગના ફેલાવાને ઘટાડવા માટે ખેતરની સીમાને સ્વચ્છ રાખો.	ખેત સ્વચ્છતા	ખેતરી સાવચણુની સાથેજ વિસરેલ કાઢીન, તન, જૂના વેલો અને રોગગ્રસ્ત/ક્ષતિગ્રસ્ત છોડની સામગ્રી દૂર કરો. જીવાત અને રોગના ફેલાવાને ઘટાડવા માટે ખેતરની સીમાને સ્વચ્છ રાખો.	ઉત્તર કન્નડમાં	વેલિક્કડુકળુક્કુ પુરમ્, તુળકુવાડુ પોળુદુ,/ કળન્ન કાયકળુમાં, કુડુ કુંગુળુ પોળુદુ,/ કળન્ન કાયકળુમાં. પુ઴િ પળુદુમાં પોળુદુ પુરવુકળુક્કુ કુળન્નુક્કુ. વાડવિલા વરુડુકળન્નતાં અઙિયાકવું પુરપાડિકળુક્કુ.	ઉત્તર કન્નડમાં	ગોમાંસ અને કુંડુ વાસન, તાજા પાંદડાં અને વેલાં વાવતાં પહેલાં ચેપગ્રસ્ત અવશેષોને દૂર કરો. ખેતરની સરહદોને સ્વચ્છ રાખો.	ખેતરમાં વાવણી પહેલાં પાકના અવશેષો, નકામાં વેલાઓ, જૂનાં વેલાઓ અને રોગગ્રસ્ત/ક્ષતિગ્રસ્ત છોડની સામગ્રી દૂર કરો. જીવાત અને રોગના ફેલાવાને ઘટાડવા માટે ખેતરની સીમાને સ્વચ્છ રાખો.
Soil requirement	Sandy loam to loam soil, well-drained, fertile, with good organic matter. Ideal pH range: around 6.0-7.5. Avoid waterlogging, heavy clay or saline soil.	મધ્યમ જી જરૂરિયાત	મધ્યમ કાળી જમીન, સારા પાણીના નિકાસવાળી, ફળદ્રુપ, સારા કાર્બનિક પદાર્થોવાળી. આદર્શ pH શ્રેણી: લગભગ 6.0-7.5. પાણી ભરાવાનું, ભારે માટી અથવા ખારી માટી ટાળો.	મધ્યમ જી જરૂરિયાત	મધ્યમ કાળી જમીન, સારા પાણીના નિકાસવાળી, ફળદ્રુપ, સારા કાર્બનિક પદાર્થોવાળી. આદર્શ pH શ્રેણી: લગભગ 6.0-7.5. પાણી ભરાવાનું, ભારે માટી અથવા ખારી માટી ટાળો.	મધ્યમ જી જરૂરિયાત	તટસ્થથી સિલ્ટવાળી કે સિલ્ટવાળી અથવાળી કાળીમાં, સારા નિકાસ ધરાવતી, ફળદ્રુપ, કાર્બનિક પદાર્થથી સમૃદ્ધ. આદર્શ pH શ્રેણી: લગભગ 6.0-7.5. ક્ષારીય અથવા ભારે માટી ટાળો.	મધ્યમ કાળી જમીન	ઘણાં સારું કાળી, સારી રીતે નિકાસ થતી, ફળદ્રુપ, સારા કાર્બનિક પદાર્થોથી સમૃદ્ધ. આદર્શ pH શ્રેણી: લગભગ 6.0-7.5. ક્ષારીય અથવા ભારે માટી ટાળો.	મધ્યમ કાળી જમીન	મધ્યમ કાળી જમીન, સારી રીતે નિકાસ થતી, ફળદ્રુપ, સારા કાર્બનિક પદાર્થોથી સમૃદ્ધ. આદર્શ pH શ્રેણી: લગભગ 6.0-7.5. ક્ષારીય અથવા ભારે માટી ટાળો.	મધ્યમ કાળી જમીન	મધ્યમ કાળી જમીન, સારી રીતે નિકાસ થતી, ફળદ્રુપ, સારા કાર્બનિક પદાર્થોથી સમૃદ્ધ. આદર્શ pH શ્રેણી: લગભગ 6.0-7.5. ક્ષારીય અથવા ભારે માટી ટાળો.
Soil Testing	Conduct soil testing at least once every 2-3 years for EC, pH, OC, and macro-micro nutrients, and apply fertilisers based on test results.	જમીન પરીક્ષણ	ઓછામાં ઓછા દર 2-3 વર્ષમાં એકવાર EC, pH, OC અને મેક્રો-સૂક્ષ્મ પોષક તત્ત્વોની જમીન પરીક્ષણ કરો અને પરીક્ષણ પરિણામોના આધારે ખાતર નાખો.	પરીક્ષણ	EC, pH, OC અને મેક્રો-સૂક્ષ્મ પોષક તત્ત્વોની ઓછામાં ઓછા દર 2-3 વર્ષમાં એકવાર જમીન પરીક્ષણ કરો અને પરીક્ષણ પરિણામોના આધારે ખાતર નાખો.	પરીક્ષણ	દર 2-3 વર્ષોમાં નિયમિત ધોરણે EC, pH, OC અને મેક્રો-સૂક્ષ્મ પોષક તત્ત્વોની જમીન પરીક્ષણ કરો અને પરીક્ષણ પરિણામોના આધારે ખાતર નાખો.	કર્ણાટક	EC, pH, OC અને મેક્રો-સૂક્ષ્મ પોષક તત્ત્વોની ઓછામાં ઓછા દર 2-3 વર્ષમાં એકવાર જમીન પરીક્ષણ કરો અને પરીક્ષણ પરિણામોના આધારે ખાતર નાખો.	તમિલનાડુ	EC, pH, OC અને મેક્રો-સૂક્ષ્મ પોષક તત્ત્વોની ઓછામાં ઓછા દર 2-3 વર્ષમાં એકવાર જમીન પરીક્ષણ કરો અને પરીક્ષણ પરિણામોના આધારે ખાતર નાખો.	આસામ	EC, pH, OC અને મેક્રો-સૂક્ષ્મ પોષક તત્ત્વોની ઓછામાં ઓછા દર 2-3 વર્ષમાં એકવાર જમીન પરીક્ષણ કરો અને પરીક્ષણ પરિણામોના આધારે ખાતર નાખો.	કેરળ	EC, pH, OC અને મેક્રો-સૂક્ષ્મ પોષક તત્ત્વોની ઓછામાં ઓછા દર 2-3 વર્ષમાં એકવાર જમીન પરીક્ષણ કરો અને પરીક્ષણ પરિણામોના આધારે ખાતર નાખો.	મધ્યપ્રદેશ	EC, pH, OC અને મેક્રો-સૂક્ષ્મ પોષક તત્ત્વોની ઓછામાં ઓછા દર 2-3 વર્ષમાં એકવાર જમીન પરીક્ષણ કરો અને પરીક્ષણ પરિણામોના આધારે ખાતર નાખો.
Climate Suitability	Climate Requirement Bottle gourd thrives in warm and humid climates. Optimum temperature: 24–30 °C. Crop is sensitive to frost and prolonged drought; requires full sunlight for healthy flowering.	આબોહવાની જરૂરિયાત	આબોહવાની જરૂરિયાત દૂધી ગરમ અને ભેજવાળી આબોહવામાં ખીલે છે. શ્રેષ્ઠ તાપમાન: 24–30 °C. પાક હિમ અને લાંબા સમય સુધી દુષ્કાળ પ્રતિ સંવેદનશીલ છે; સ્વસ્થ ફૂલ માટે તે સિંગ્રી પૂર્ણ સૂર્યપ્રકાશની જરૂર પડે છે.	આબોહવાની આવશ્યકતા દૂધી ગરમ અને ભેજવાળી આબોહવામાં ખીલે છે. શ્રેષ્ઠ તાપમાન: 24–30 °C. પાક હિમ અને લાંબા સમય સુધી દુષ્કાળ પ્રતિ સંવેદનશીલ છે; સ્વસ્થ ફૂલ માટે તે સિંગ્રી પૂર્ણ સૂર્યપ્રકાશની જરૂર પડે છે.	આબોહવા જરૂરિયાત	આદર્શ તાપમાન: 24–34°C. પાક ઠંડ અને દીર્ઘકાલીન દુષ્કાળ સંદેવનશીલ હોય છે; સ્વસ્થ ફૂલો માટે સંપૂર્ણ સૂર્યપ્રકાશ આવશ્યક હોય.	કર્ણાટકમાં પોલ્લુકુળી	કાલુકુળકળુક્કુ વેણ્ડુમ્ અને સૂર્યપ્રકાશમાં સારી રીતે ખીલે છે. પાક હિમ અને લાંબા સમય સુધી દુષ્કાળ પ્રતિ સંવેદનશીલ હોય છે; સ્વસ્થ ફૂલો માટે સંપૂર્ણ સૂર્યપ્રકાશની જરૂર પડે છે.	તમિલનાડુ	કાલુકુળકળુક્કુ વેણ્ડુમ્ અને સૂર્યપ્રકાશમાં સારી રીતે ખીલે છે. પાક હિમ અને લાંબા સમય સુધી દુષ્કાળ પ્રતિ સંવેદનશીલ હોય છે; સ્વસ્થ ફૂલો માટે સંપૂર્ણ સૂર્યપ્રકાશની જરૂર પડે છે.	આસામ	કાલુકુળકળુક્કુ વેણ્ડુમ્ અને સૂર્યપ્રકાશમાં સારી રીતે ખીલે છે. પાક હિમ અને લાંબા સમય સુધી દુષ્કાળ પ્રતિ સંવેદનશીલ હોય છે; સ્વસ્થ ફૂલો માટે સંપૂર્ણ સૂર્યપ્રકાશની જરૂર પડે છે.	કેરળ	કાલુકુળકળુક્કુ વેણ્ડુમ્ અને સૂર્યપ્રકાશમાં સારી રીતે ખીલે છે. પાક હિમ અને લાંબા સમય સુધી દુષ્કાળ પ્રતિ સંવેદનશીલ હોય છે; સ્વસ્થ ફૂલો માટે સંપૂર્ણ સૂર્યપ્રકાશની જરૂર પડે છે.	મધ્યપ્રદેશ	કાલુકુળકળુક્કુ વેણ્ડુમ્ અને સૂર્યપ્રકાશમાં સારી રીતે ખીલે છે. પાક હિમ અને લાંબા સમય સુધી દુષ્કાળ પ્રતિ સંવેદનશીલ હોય છે; સ્વસ્થ ફૂલો માટે સંપૂર્ણ સૂર્યપ્રકાશની જરૂર પડે છે.
Land preparation	Land Preparation Plough 2–3 times, followed by harrowing to get fine tilth. Incorporate 10–12 tons FYM or compost per acre before last ploughing. Prepare ridges/furrows or pits depending on irrigation layout.	ખેત જી તૈયારી	ખેત જી તૈયારી દો-તીન વાર ખુડાઈ કરો, ત્યારબાદ ખુડાઈ કરો જેથી સારું ટિલ્થ મળે. અંતિમ ખુડાઈ કરતાં પહેલાં પ્રતિ એકર 10–12 ટન ખાતર જી ખાતર જી અવશેષ નિકાલ કરો. સિંચાઈ લેયરિંગ જી અનુસાર મેદાનમાં જી ગણ તૈયાર કરો.	ખરીફમાં ત્રિકાઈ મારી પેરણુ વિગતવાર ખેડો ૨-૩ વાર ચોરણ કરો, ત્યારબાદ પેરણુ કરો. છેલ્લી ખેડાણ પહેલાં પ્રતિ એકર 10-12 ટન ગણેલું ખાતર અથવા ખાતર ઉમેરો. સિંચાઈ લેયરિંગના આધારે ચણોઠીઓ અથવા ખાડા તૈયાર કરો.	પ્રતિષ્ઠિત સ્થળે	પ્રતિષ્ઠિત સ્થળે	ઉત્તર કન્નડમાં	2-3 ટ્રાન્સ નાંખવી જરૂર, ત્યારબાદ જુતણુંતિ કલિત સ્તર મેળવવા માટે. છેલ્લા ખેડાણ પહેલાં પ્રતિ એકર 10-12 ટન ગણેલું ખાતર ઉમેરો. સિંચાઈ લેયરિંગના આધારે ચણોઠીઓ અથવા ખાડા તૈયાર કરો.	તિરુવાર્રુર જિલ્લામાં	ઉત્તર કન્નડમાં	ઉત્તર કન્નડમાં	કોટ્ટાયમ	2-3 ટ્રાન્સ નાંખવી જરૂર, ત્યારબાદ જુતણુંતિ કલિત સ્તર મેળવવા માટે. છેલ્લા ખેડાણ પહેલાં પ્રતિ એકર 10-12 ટન ગણેલું ખાતર ઉમેરો. સિંચાઈ લેયરિંગના આધારે ચણોઠીઓ અથવા ખાડા તૈયાર કરો.	મધ્યપ્રદેશ	2-3 ટ્રાન્સ નાંખવી જરૂર, ત્યારબાદ જુતણુંતિ કલિત સ્તર મેળવવા માટે. છેલ્લા ખેડાણ પહેલાં પ્રતિ એકર 10-12 ટન ગણેલું ખાતર ઉમેરો. સિંચાઈ લેયરિંગના આધારે ચણોઠીઓ અથવા ખાડા તૈયાર કરો.
Sowing Time	Sowing Time / Season • Summer crop: January–February (irrigated). • Kharif crop: June–July (rainy season). • Rabi crop (southern India): October–November.	વાવણી નો સમયગાળો	વાવણીનો સમય / ઋતુ • ઉનાળો પાક: જાન્યુઆરી-ફેબ્રુઆરી (સિંચાઈ). • ખરીફ પાક: જૂન-જુલાઈ (વરસાદ ઋતુ). • રબી પાક (દક્ષિણ ભારત): ઓક્ટોબર-નવેમ્બર.	વાવણીની સમય / ઋતુ • ઉનાળો પાક: જાન્યુઆરી-ફેબ્રુઆરી (સિંચાઈ). • ખરીફ પાક: જૂન-જુલાઈ (વરસાદ ઋતુ). • રબી પાક (દક્ષિણ ભારત): ઓક્ટોબર-નવેમ્બર.	વાવણી સમય	વાવણીનો સમય • ઉનાળો પાક: જાન્યુઆરી-ફેબ્રુઆરી (સિંચાઈ). • ખરીફ પાક: જૂન-જુલાઈ (વરસાદ ઋતુ). • રબી પાક (દક્ષિણ ભારત): ઓક્ટોબર-નવેમ્બર.	વાવણીનો સમય	વાવણીનો સમય • ઉનાળો પાક: જાન્યુઆરી-ફેબ્રુઆરી (સિંચાઈ). • ખરીફ પાક: જૂન-જુલાઈ (વરસાદ ઋતુ). • રબી પાક (દક્ષિણ ભારત): ઓક્ટોબર-નવેમ્બર.	કોલ્લુગુળી ઉપયુક્ત	વાવણી સમય • ઉનાળો પાક: જાન્યુઆરી-ફેબ્રુઆરી (સિંચાઈ). • ખરીફ પાક: જૂન-જુલાઈ (વરસાદ ઋતુ). • રબી પાક (દક્ષિણ ભારત): ઓક્ટોબર-નવેમ્બર.	કોલ્લુગુળી ઉપયુક્ત	વાવણીનો સમય • ઉનાળો પાક: જાન્યુઆરી-ફેબ્રુઆરી (સિંચાઈ). • ખરીફ પાક: જૂન-જુલાઈ (વરસાદ ઋતુ). • રબી પાક (દક્ષિણ ભારત): ઓક્ટોબર-નવેમ્બર.
Seed rate & Spacing	Seed Rate / Sowing Method / Spacing Seed rate: ~1.0–1.5 kg per acre (~ 2.5–3.5 kg/ha). Sowing method: Direct sowing on ridges or beds; 3–4 seeds/pit at 2–3 cm depth; thin to 2 healthy seedlings. Spacing: 2.0 m × 1.0 m (~ 5.0 × 2.5 ft).	બીજ દર / વાવણી પદ્ધતિ / અંતર	બીજ દર / વાવણી પદ્ધતિ / અંતર બીજ દર: ~1.0–1.5 કિલો પ્રતિ એકર (~ 2.5–3.5 કિલો/હેક્ટર). વાવણી પદ્ધતિ: પાળી અથવા પાળી પર સીધી વાવણી; 3–4 બીજ/ખાડા; 2–3 સે.મી. ઊંડાઈએ; પાતળા કરીને 2 સ્વસ્થ રોપાઓ રાખો. અંતર: 2.0 મીટર × 1.0 મીટર (~ 5 × 2.5 ફૂટ).	બીજ દર / વાવણી પદ્ધતિ / અંતર બીજ દર: ~1.0–1.5 કિલો પ્રતિ એકર (~ 2.5–3.5 કિલો/હેક્ટર). વાવણી પદ્ધતિ: પાળી અથવા પાળી પર સીધી વાવણી; 3–4 બીજ/ખાડા; 2–3 સે.મી. ઊંડાઈએ; પાતળા કરીને 2 સ્વસ્થ રોપાઓ રાખો. અંતર: 2.0 મીટર × 1.0 મીટર (~ 5 × 2.5 ફૂટ).	બીજ દર / વાવણી પદ્ધતિ / અંતર	વિશિષ્ટ બીજ દર • ઉનાળો પાક: 1.0–1.5 કિલો/એકર (~ 2.5–3.5 કિલો/હેક્ટર). • ખરીફ પાક: 1.0–1.5 કિલો/એકર (~ 2.5–3.5 કિલો/હેક્ટર). • રબી પાક (દક્ષિણ ભારત): કર્ણાટકમાં-તમિલનાડુ.	કોલ્લુગુળી ઉપયુક્ત	બીજ દર / વાવણી પદ્ધતિ / અંતર બીજ દર: ~1.0–1.5 કિલો પ્રતિ એકર (~ 2.5–3.5 કિલો/હેક્ટર). વાવણી પદ્ધતિ: પાળી અથવા પાળી પર સીધી વાવણી; 3–4 બીજ/ખાડા; 2–3 સે.મી. ઊંડાઈએ; પાતળા કરીને 2 સ્વસ્થ રોપાઓ રાખો. અંતર: 2.0 મીટર × 1.0 મીટર (~ 5 × 2.5 ફૂટ).	કોલ્લુગુળી ઉપયુક્ત	બીજ દર / વાવણી પદ્ધતિ / અંતર બીજ દર: ~1.0–1.5 કિલો પ્રતિ એકર (~ 2.5–3.5 કિલો/હેક્ટર). વાવણી પદ્ધતિ: પાળી અથવા પાળી પર સીધી વાવણી; 3–4 બીજ/ખાડા; 2–3 સે.મી. ઊંડાઈએ; પાતળા કરીને 2 સ્વસ્થ રોપાઓ રાખો. અંતર: 2.0 મીટર × 1.0 મીટર (~ 5 × 2.5 ફૂટ).
Seed treats & Spacing	Seed Treatment / Fungicide Treat seeds with Bavistin or Captan @ 2 g/kg seed or Trichoderma viride @ 4 g/kg to prevent damping-off and soil-borne fungi.	બીજ ટ્રીટમેન્ટ	બીજ ટ્રીટમેન્ટ / ફુગનાશક બીજને બેવિસ્ટિન અથવા કેપ્ટન @ 2 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ અથવા ટ્રાઈકોડર્મા વિરિડે (4 ગ્રામ/કિલોગ્રામ) સાથે સારવાર કરો જેથી ભીનાં પડવાં અટકે અને જમીનજન્ય ફૂગથી રક્ષણ થાય.	બીજ સારવાર	બીજ સારવાર / ફુગનાશક બીજને બેવિસ્ટિન અથવા કેપ્ટન @ 2 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ અથવા ટ્રાઈકોડર્મા વિરિડે @ 4 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ સારવાર કરો જેથી ભીનાં પડવાં અટકે અને જમીનજન્ય ફૂગથી રક્ષણ થાય.	બીજની સારવાર	બીજ સારવાર બીજને બેવિસ્ટિન અથવા કેપ્ટન @ 2 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ અથવા ટ્રાઈકોડર્મા વિરિડે @ 4 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ સારવાર કરો.	કર્ણાટક	બીજ સારવાર બીજને બેવિસ્ટિન અથવા કેપ્ટન @ 2 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ અથવા ટ્રાઈકોડર્મા વિરિડે @ 4 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ સારવાર કરો.	તમિલનાડુ	બીજ સારવાર બીજને બેવિસ્ટિન અથવા કેપ્ટન @ 2 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ અથવા ટ્રાઈકોડર્મા વિરિડે @ 4 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ સારવાર કરો.	આસામ	બીજ સારવાર બીજને બેવિસ્ટિન અથવા કેપ્ટન @ 2 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ અથવા ટ્રાઈકોડર્મા વિરિડે @ 4 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ સારવાર કરો.	કેરળ	બીજ સારવાર બીજને બેવિસ્ટિન અથવા કેપ્ટન @ 2 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ અથવા ટ્રાઈકોડર્મા વિરિડે @ 4 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ સારવાર કરો.	મધ્યપ્રદેશ	બીજ સારવાર બીજને બેવિસ્ટિન અથવા કેપ્ટન @ 2 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ અથવા ટ્રાઈકોડર્મા વિરિડે @ 4 ગ્રામ/કિલોગ્રામ બીજ સારવાર કરો.
Weed Management	Weed Control Keep the crop weed-free during the first 40 days. First weeding: ~20–25 days after sowing; second at 45 days. Use organic or plastic mulch to control weeds and conserve moisture.	નીંદણ વ્યવસ્થાપન	નીંદણ નિયંત્રણ પહેલાં 40 દિવસમાં પાકમાં નીંદણમુક્ત રાખો. પહેલું નીંદણ: વાવણી પછી ~20-25 દિવસ; બીજું 45 દિવસ બાદ. સજીવ નિંદામણ કે પ્લાસ્ટિક મલ્ચ નીંદણ નિયંત્રણ અને ભેજ સંરક્ષણ માટે વાપરો.	નીંદણ નિયંત્રણ પહેલાં 40 દિવસમાં પાકમાં નીંદણમુક્ત રાખો. પહેલું નીંદણ: વાવણી પછી ~20-25 દિવસ; બીજું 45 દિવસ બાદ. સજીવ નિંદામણ કે પ્લાસ્ટિક મલ્ચ નીંદણ નિયંત્રણ અને ભેજ સંરક્ષણ માટે વાપરો.	નીંદણ નિયંત્રણ	નીંદણ નિયંત્રણ પહેલાં 40 દિવસમાં પાકમાં નીંદણમુક્ત રાખો. પહેલું નીંદણ: વાવણી પછી ~20-25 દિવસ; બીજું 45 દિવસ બાદ. સજીવ નિંદામણ કે પ્લાસ્ટિક મલ્ચ નીંદણ નિયંત્રણ અને ભેજ સંરક્ષણ માટે વાપરો.	કર્ણાટક	નીંદણ નિયંત્રણ પહેલાં 40 દિવસમાં પાકમાં નીંદણમુક્ત રાખો. પહેલું નીંદણ: વાવણી પછી ~20-25 દિવસ; બીજું 45 દિવસ બાદ. સજીવ નિંદામણ કે પ્લાસ્ટિક મલ્ચ નીંદણ નિયંત્રણ અને ભેજ સંરક્ષણ માટે વાપરો.	તમિલનાડુ	નીંદણ નિયંત્રણ પહેલાં 40 દિવસમાં પાકમાં નીંદણમુક્ત રાખો. પહેલું નીંદણ: વાવણી પછી ~20-25 દિવસ; બીજું 45 દિવસ બાદ. સજીવ નિંદામણ કે પ્લાસ્ટિક મલ્ચ નીંદણ નિયંત્રણ અને ભેજ સંરક્ષણ માટે વાપરો.	આસામ	નીંદણ નિયંત્રણ પહેલાં 40 દિવસમાં પાકમાં નીંદણમુક્ત રાખો. પહેલું નીંદણ: વાવણી પછી ~20-25 દિવસ; બીજું 45 દિવસ બાદ. સજીવ નિંદામણ કે પ્લાસ્ટિક મલ્ચ નીંદણ નિયંત્રણ અને ભેજ સંરક્ષણ માટે વાપરો.	કેરળ	નીંદણ નિયંત્રણ પહેલાં 40 દિવસમાં પાકમાં નીંદણમુક્ત રાખો. પહેલું નીંદણ: વાવણી પછી ~20-25 દિવસ; બીજું 45 દિવસ બાદ. સજીવ નિંદામણ કે પ્લાસ્ટિક મલ્ચ નીંદણ નિયંત્રણ અને ભેજ સંરક્ષણ માટે વાપરો.	મધ્યપ્રદેશ	નીંદણ નિયંત્રણ પહેલાં 40 દિવસમાં પાકમાં નીંદણમુક્ત રાખો. પહેલું નીંદણ: વાવણી પછી ~20-25 દિવસ; બીજું 45 દિવસ બાદ. સજીવ નિંદામણ કે પ્લાસ્ટિક મલ્ચ નીંદણ નિયંત્રણ અને ભેજ સંરક્ષણ માટે વાપરો.
Fertilizer Management	Fertilizer & Nutrient Management (Per Acre) Basal: Apply 10 kg N + 12.5 kg P as per soil test before planting. Chemical fertilizers: • Urea – 70 kg (≈ 32 kg N) • SSP – 125 kg (≈ 20 kg P2O5) • MOP – 50 kg (≈ 30 kg K2O) Application: Apply full P & K + ½ N at basal; remaining ½ N in two splits at 20 and 45 days after sowing.	ખાતર વ્યવસ્થાપન	ખાતર અને પોષક તત્ત્વોનું સંચાલન (પ્રતિ એકર) બેઝલ: વાવેતર પહેલાં જમીન પરીક્ષણ મુજબ 10 કિગ્રા N + 12.5 કિગ્રા P લાગુ કરો. રાસાયણિક ખાતરો: • યુરિયા – 70 કિગ્રા (≈ 32 કિગ્રા નાઇટ્રોજન) • સુપર ફોસ્ફેટ – 125 કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) • મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ – 50 કિગ્રા (≈ 30 કિગ્રા પોટાશ K2O) • વાવણી – ½ કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) અરજી: વાવણી પહેલાં સંપૂર્ણ પોષકતત્ત્વ અને ફોસ્ફરસ + અર્ધ નાઇટ્રોજન ફળદ્રુપતા ધરાવતી જમીનમાં વાવણી પછી 20 અને 45 દિવસ પછી બે હપ્તામાં બાકીનો અર્ધ નાઇટ્રોજન આપો.	ખાતર વ્યવસ્થાપન	ખાતર અને પોષક તત્ત્વોનું સંચાલન (પ્રતિ એકર) બેઝલ: વાવેતર પહેલાં જમીન પરીક્ષણ મુજબ 10 કિગ્રા N + 12.5 કિગ્રા P. રાસાયણિક ખાતરો: • યુરિયા – 70 કિગ્રા (≈ 32 કિગ્રા નાઇટ્રોજન) • સુપર ફોસ્ફેટ – 125 કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) • મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ – 50 કિગ્રા (≈ 30 કિગ્રા પોટાશ K2O) અરજી: સંપૂર્ણ P અને K + ½ N બેઝલ; બાકીનું ½ N બે હપ્તામાં, વાવણી પછી 20 અને 45 દિવસ પછી.	ખાતર વ્યવસ્થાપન	ખાતર અને પોષક તત્ત્વોનું સંચાલન (પ્રતિ એકર) બેઝલ: વાવેતર પહેલાં જમીન પરીક્ષણ મુજબ 10 કિગ્રા N + 12.5 કિગ્રા P. રાસાયણિક ખાતરો: • યુરિયા – 70 કિગ્રા (≈ 32 કિગ્રા નાઇટ્રોજન) • સુપર ફોસ્ફેટ – 125 કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) • મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ – 50 કિગ્રા (≈ 30 કિગ્રા પોટાશ K2O) અરજી: સંપૂર્ણ P અને K + ½ N બેઝલ; બાકીનું ½ N બે હપ્તામાં, વાવણી પછી 20 અને 45 દિવસ પછી.	કર્ણાટક	ખાતર વ્યવસ્થાપન • યુરિયા – 70 કિગ્રા (≈ 32 કિગ્રા નાઇટ્રોજન) • સુપર ફોસ્ફેટ – 125 કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) • મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ – 50 કિગ્રા (≈ 30 કિગ્રા પોટાશ K2O) • વાવણી – ½ કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) અરજી: સંપૂર્ણ P અને K + ½ N બેઝલ; બાકીનું ½ N બે હપ્તામાં, વાવણી પછી 20 અને 45 દિવસ પછી.	તમિલનાડુ	ખાતર વ્યવસ્થાપન • યુરિયા – 70 કિગ્રા (≈ 32 કિગ્રા નાઇટ્રોજન) • સુપર ફોસ્ફેટ – 125 કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) • મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ – 50 કિગ્રા (≈ 30 કિગ્રા પોટાશ K2O) • વાવણી – ½ કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) અરજી: સંપૂર્ણ P અને K + ½ N બેઝલ; બાકીનું ½ N બે હપ્તામાં, વાવણી પછી 20 અને 45 દિવસ પછી.	આસામ	ખાતર વ્યવસ્થાપન • યુરિયા – 70 કિગ્રા (≈ 32 કિગ્રા નાઇટ્રોજન) • સુપર ફોસ્ફેટ – 125 કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) • મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ – 50 કિગ્રા (≈ 30 કિગ્રા પોટાશ K2O) • વાવણી – ½ કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) અરજી: સંપૂર્ણ P અને K + ½ N બેઝલ; બાકીનું ½ N બે હપ્તામાં, વાવણી પછી 20 અને 45 દિવસ પછી.	કેરળ	ખાતર વ્યવસ્થાપન • યુરિયા – 70 કિગ્રા (≈ 32 કિગ્રા નાઇટ્રોજન) • સુપર ફોસ્ફેટ – 125 કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) • મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ – 50 કિગ્રા (≈ 30 કિગ્રા પોટાશ K2O) • વાવણી – ½ કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) અરજી: સંપૂર્ણ P અને K + ½ N બેઝલ; બાકીનું ½ N બે હપ્તામાં, વાવણી પછી 20 અને 45 દિવસ પછી.	મધ્યપ્રદેશ	ખાતર વ્યવસ્થાપન • યુરિયા – 70 કિગ્રા (≈ 32 કિગ્રા નાઇટ્રોજન) • સુપર ફોસ્ફેટ – 125 કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) • મ્યુરેટ ઓફ પોટાશ – 50 કિગ્રા (≈ 30 કિગ્રા પોટાશ K2O) • વાવણી – ½ કિગ્રા (≈ 20 કિગ્રા ફોસ્ફરસ P2O5) અરજી: સંપૂર્ણ P અને K + ½ N બેઝલ; બાકીનું ½ N બે હપ્તામાં, વાવણી પછી 20 અને 45 દિવસ પછી.
Irrigation Management	Irrigation Management First irrigation after sowing, then every 3–4 days in summer; every 7–10 days in cooler months. Avoid waterlogging during flowering and fruit set stages. Stop irrigation 5–7 days before harvest for better shelf life.	સિંચાઈ વ્યવસ્થાપન	સિંચાઈ વ્યવસ્થાપન વાવણી પછી પ્રથમ સિંચાઈ, ત્યારે ઉનાળામાં દર 3-4 દિવસે અને ઠંડા મહિનામાં દર 7-10 દિવસે. ફૂલો અને ફળ બેસવાના તબક્કા દરમિયાન પાણી ભરાવાનું ટાળો. કાપણી પહેલાં 5-7 દિવસ પહેલાં સિંચાઈ બંધ કરો.	સિંચાઈ વ્યવસ્થાપન	સિંચાઈ વ્યવસ્થાપન વાવણીને પહેલી સિંચાઈ, ત્યારબાદ ઉનાળામાં દર 3-4 દિવસે અને ઠંડા મહિનામાં દર 7-10 દિવસે. ફૂલો અને ફળ બેસવાના તબક્કા દરમિયાન પાણી ભરાવાનું ટાળો. કાપણી પહેલાં 5-7 દિવસ પહેલાં સિંચાઈ બંધ કરો.	સિંચાઈ વ્યવસ્થાપન	સિંચાઈ વ્યવસ્થાપન વાવણીને પહેલી સિંચાઈ, ત્યારબાદ ઉનાળામાં દર 3-4 દિવસે અને ઠંડા મહિનામાં દર 7-10 દિવસે. ફૂલો અને ફળ બેસવાના તબક્કા દરમિયાન પાણી ભરાવાનું ટાળો. કાપણી પહેલાં 5-7 દિવસ પહેલાં સિંચાઈ બંધ કરો.	કર્ણાટક	સિંચાઈ વ્યવસ્થાપન વાવણીને પહેલી સિંચાઈ, ત્યારબાદ ઉનાળામાં દર 3-4 દિવસે અને ઠંડા મહિનામાં દર 7-10 દિવસે. ફૂલો અને ફળ બેસવાના તબક્કા દરમિયાન પાણી ભરાવાનું ટાળો. કાપણી પહેલાં 5-7 દિવસ પહેલાં સિંચાઈ બંધ કરો.	તમિલનાડુ	સિંચાઈ વ્યવસ્થાપન વાવણીને પહેલી સિંચાઈ, ત્યારબાદ ઉનાળામાં દર 3-4 દિવસે અને ઠંડા મહિનામાં દર 7-10 દિવસે. ફૂલો અને ફળ બેસવાના તબક્કા દરમિયાન પાણી ભરાવાનું ટાળો. કાપણી પહેલાં 5-7 દિવસ પહેલાં સિંચાઈ બંધ કરો.	આસામ	સિંચાઈ વ્યવસ્થાપન વાવણીને પહેલી સિંચાઈ, ત્યારબાદ ઉનાળામાં દ